

dones bibliotecàries

calendari 2003

Totes les dones d'aquest calendari comparteixen una professió, la de bibliotecària, que a Catalunya va néixer femenina i va ser pionera en el fet d'obrir noves oportunitats de treball qualificat per a la dona. Totes elles, llevat de Carme Rovira que va marxar a Cuba en esclatar la guerra civil, comparteixen també una mateixa experiència formativa a l'Escola de Bibliotecàries creada per la Mancomunitat de Catalunya el 1915. Per a totes elles, fins i tot quan l'exercici de la professió va ser només un episodi circumstancial en les seves vides, el pas per l'Escola va ser decisiu, i això s'explica pel caràcter únic de la institució i també per l'ambient que s'hi vivia. Ho remarca Pere Bohigas en referir-se a l'Escola dels anys trenta: "...no recordo cap altra institució docent amb tant d'optimisme i amb tanta alegria com l'Escola de Bibliotecàries d'aquells anys... En el treball tothom se situava en el seu lloc, però fora de l'aula l'ambient era de confiada amistat. Aleshores l'intercanvi entre professors i alumnes es feia sense la limitació de l'hora de classe i el pla d'estudis, i així vèiem un Carles Riba parlant apassionadament a les noies de temes palpitants, i comunicant-los les inquietuds, que sempre agitaven el seu esperit lúcid, amb aquella paraula càlida que tant impressionava la joventut". A totes elles, l'Escola els va saber transmetre els coneixements professionals necessaris, els va donar la idea de pertinença a un col·lectiu professional dedicat al servei del públic, i els va aportar un gran entusiasme per l'exercici de la professió. També els va comunicar un concepte de país que es va manifestar sobretot en la postguerra, quan les biblioteques populars es van convertir, a mesura que la situació ho permetia, en difusores de la cultura catalana.

dones bibliotecàries

Consol Pastor Martínez

Dolors Hostalrich Fa

Justa Balló Salvà

Concepció de Balanzó Echevarria

Maria Serrallach Julià

Maria Condeminas Soler

Ma. Antonieta Cot Miralpeix

Rosa Leveroni Valls

Antònia Parés Macià

Maria Novell Picó

Carme Rovira Bertran

Carme Ribé Ferré

GENER 2003

01 02 03 04 05

06 07 08 09 10 11 12

13 14 15 16 17 18 19

20 21 22 23 24 25 26

27 28 29 30 31

Consol Pastor Martínez

Consol Pastor Martínez (Barcelona, 1887 - 1973) va ser l'alumna número u de la primera promoció de l'Escola Superior de Bibliotecàries. Ja era mestra quan ingressà a l'Escola i es va decidir a seguir la carrera de bibliotecària per la seva gran afició a l'estudi. Sota el guiatge d'Eugení d'Ors, que era professor i director de l'Escola, les alumnes de les primeres promocions van col·laborar en diverses traduccions que es van publicar en les col·leccions Quaderns d'estudi i Minerva, com ara *Guillem Tell* de F. Schiller i *Germà i germana* de J.W. Goethe; ella mateixa va publicar a Quaderns d'estudi el treball "Set iniciadors de la psicologia actual".

El juliol de 1918 va ser nomenada directora de la primera biblioteca popular de la Mancomunitat, la de Valls. L'any següent va guanyar la plaça de professora auxiliar de l'Escola Superior de Bibliotecàries, i en més d'una ocasió va haver d'assumir força activitat de docència, com quan Ors va ser foragitat de la Mancomunitat i de l'Escola, o quan el 1924 la majoria del professorat de la Universitat Industrial va ser destituït o va dimitir en solidaritzar-se amb el professor Georges Dwelshauvers. El 1928 va ser nomenada bibliotecària de l'Escola, càrrec en què va romandre fins a la seva jubilació el 1957. Al final de la guerra civil va gaudir d'un permís justificat per estudiar l'organització de la Bibliothèque d'art et industrie Forney i la Bibliothèque du conservatoire des arts et métiers de París. Durant els anys vint i trenta va simultaniejar la seva tasca a l'Escola amb la de directora de la Biblioteca Popular per a la Dona.

Consol Pastor va col·laborar en l'*Anuari de les biblioteques populars* amb la memòria de la Biblioteca de l'Escola i en la revista *Biblioteconomia*. L'any 1954 hi va escriure un article dedicat a Eugení d'Ors que traspuava la seva gran admiració pel mestre i primer director de l'Escola.

Fotografia: Grup de professors i alumnes de l'Escola de Bibliotecàries en una excursió a les Planes (1921 o 1922). Consol Pastor és al centre de la primera fila. (Arxiu de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació, Universitat de Barcelona).

FEBRER 2003

01 02

03 04 05 06 07 08 09

10 11 12 13 14 15 16

17 18 19 20 21 22 23

24 25 26 27 28

Dolors Hostalrich Fa

Dolors Hostalrich Fa (Barcelona, 1891 - 1979) va ser alumna de la primera promoció de bibliotecàries. Ingressà a l'Escola el 1915; la seva germana Teresa hi va entrar l'any següent. Totes dues són força representatives de les alumnes de les primeres promocions: dones cultes, de classe mitjana benestant i properes a ambients intel·lectuals. Aquells primers anys, Eugeni d'Ors era director i professor de l'Escola, i exercia una gran influència en les alumnes. Dolors Hostalrich en va ser molt propera. A més de col·laborar en diverses traduccions que es van publicar a la col·lecció Quaderns d'estudi que Ors dirigia, també hi va publicar dos treballs: "Assaig d'una bibliografia històrica de psicologia general" i "Windelband". Així mateix, va treballar de voluntària al Laboratori de Psicologia que Ors havia creat, i el 1919 el va acompanyar a Portugal, on havia estat convidat pel govern d'aquell país per donar una sèrie de conferències.

El primer destí de Dolors Hostalrich va ser la Biblioteca Popular d'Olot. Hi va restar un any, durant el qual va presidir els Jocs Florals de la població. El 1919 va participar a la segona Reunió de Bibliotecàries amb una presentació sobre el préstec. L'estiu del mateix any va aconseguir la plaça de bibliotecària de l'Escola del Treball, a Barcelona, i hi va treballar fins que, el 1928, en va demanar l'excedència.

Casada amb Josep Maria de Casacuberta, fundador de l'Editorial Barcino, va ser, com diu Albert Manent, una extraordinària i discreta col·laboradora del seu marit amb qui va treballar, i va ser el seu puntal més fort en les tasques editorials. Si bé ja no exercí més la professió, va mantenir bones relacions d'amistat amb moltes bibliotecàries més joves que, com Teresa Rovira, Ma. Teresa Boada, Ma. Antonieta Cot, Carme Bastardes, les germanes Rossell, i tantes altres, s'havien format a l'Escola en els anys trenta. Amb totes elles compartia excursions i estones d'oci i una mateixa idea de catalanitat i de país.

Fotografia: Excursió a Sant Pere de Ribes. A la segona fila: Montserrat Martí, Dolors Hostalrich i Teresa Rovira. Al davant: Montserrat Soler i Carme Ribé (1965). (Arxiu personal de Teresa Rovira).

MARÇ 2003

01 02

03 04 05 06 07 08 09

10 11 12 13 14 15 16

17 18 19 20 21 22 23

24 25 26 27 28 29 30

31

Justa Balló Salvà

Justa Balló Salvà (Llançà, 1899 - Santa Coloma de Gramenet, 1993) va estudiar a Barcelona, en un col·legi anglès, on va aprendre aquest idioma. Després de cursar magisteri, va estar-se dos anys a Madrid. Va iniciar la carrera de bibliotecària el 1923, però la va interrompre en el període de la Dictadura per motius polítics i no la va acabar fins el 1931. Aquest any va rebre un ajut per assistir a la conferència anual de la Library Association, a Anglaterra. Des de 1927, era auxiliar a la Biblioteca Popular de Figueres, i el 1933 va ocupar el lloc de directora de la Biblioteca Popular de Pineda. Aquell mateix any, però, va passar a la Central Tècnica de la Xarxa de Biblioteques Populares, on va treballar com a cap fins a la seva jubilació, el 1969.

L'hivern de 1935 va obtenir una beca de la Generalitat per a estudiar les *county libraries* a Anglaterra. Amb aquesta experiència va organitzar les biblioteques filials de la Xarxa i va aconsellar l'equipament dels bibliobusos del Front. Jordi Rubió, director de les Biblioteques Populares, va comptar amb ella per a diversos projectes: el curs 1938-1939 va ser professora auxiliar de l'Escola, i l'estiu de 1938 va impartir classes en un curs de biblioteques infantils.

Malgrat la censura que es vivia a la postguerra, Justa Balló va fer el possible des de la Central Tècnica perquè les biblioteques acollissin manifestacions de la cultura catalana. Així, el 1945, van celebrar el centenari del naixement de Verdaguer. Justa Balló va assistir el 1955 a un Congrés a Brussel·les, on va presentar una comunicació sobre la Xarxa de Biblioteques catalana, i el 1964, al I Congrés Nacional de Biblioteques, a Mallorca.

Era discreta i un punt irònica i va romandre soltera i ben independent fins que, necessitada d'assistència, va ingressar en una Residència Evangèlica, Església de la qual era membre. Els seus pares devien professar la mateixa fe, perquè els altres noms que duia eren Lliure i Bona. Tots els que la van conèixer guarden d'ella el record que va ser ben fidel a aquests tres noms!

ABRIL 2003

01 02 03 04 05 06
07 08 09 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27
28 29 30

Concepció de Balanzó Echevarria

Concepció de Balanzó Echevarria (Barcelona, 1904 - 1938) va estudiar la carrera de bibliotecària engrescada pel seu cosí, l'escriptor i periodista Josep Maria Capdevila de Balanzó, amb qui treballava de secretària des de la mort del seu pare el 1928. Va ingressar a l'Escola el 1931 i s'hi va graduar el 1935 amb el treball *Les biblioteques populars de la Generalitat de Catalunya: notes bibliogràfiques per a l'història* (Escola de Bibliotecàries, 1935). Aquesta obra és encara una referència obligada per conèixer els inicis i antecedents de la xarxa de Biblioteques Populares de la Mancomunitat. Abans d'entrar a l'Escola ja havia publicat també alguna traducció, com *L'educació de les noies* de Fénelon (Barcino, 1927).

L'octubre de 1935 va guanyar la plaça de directora de la Biblioteca Popular de Manresa. L'estiu de 1938 va emmalaltir de tifus i va tornar a Barcelona on també va haver de ser operada urgentment d'apendicitis. Encara convalescent, a les darreries de novembre va viatjar a Tortosa amb Jordi Rubió i Balaguer per recollir llibres de la biblioteca de Tortosa. De tornada a Barcelona, el bibliobús en què viatjaven juntament amb la bibliotecària del front Felipa Espanyol, va tenir un accident, i Jordi Rubió i Conxita de Balanzó foren expulsats a l'exterior. Ella va patir una fractura de la base del crani i va morir al cap de dos dies. Just després de l'accident, Jordi Rubió el relatava al seu fill Manuel que estava en el front i li confessava: "He perdut una amiga bona, recta, lleial i d'absoluta confiança". Del pas de Conxita de Balanzó per Manresa, en parla la seva memòria inclosa a l'*Anuari* de 1935.

Van ser diverses les bibliotecàries que van perdre la vida com a conseqüència directa de la guerra o dels seus danys col·laterals: Regina Figuerola, bibliotecària del Centre de Lectura de Reus, va morir el 1937 en caure una bomba damunt de la biblioteca de la institució, i Carme Banús i Mercè Barjau morien en els bombardeigs de Barcelona de l'hivern de 1938.

Fotografia: Conxita de Balanzó, la segona a la dreta, en una fotografia familiar. (Arxiu personal d'Enric Balanzó).

MAIG 2003

01 02 03 04

05 06 07 08 09 10 11

12 13 14 15 16 17 18

19 20 21 22 23 24 25

26 27 28 29 30 31

Maria Serrallach Julià

Maria Serrallach Julià (Barcelona, 1905 - 1992) era filla de metge, i estudià a l'Escola Alemanya de Barcelona. Als set anys, parlava alemany i francès i als dotze, anglès. El 1930, després d'estudiar comerç, va ingressar a l'Escola de Bibliotecàries. Aquell mateix any, aconseguia el carnet de conduir. Del 1933 al 1936 va treballar a la biblioteca del Tir Nacional, i el 1937 va començar a la feina on seria la resta de la vida laboral: el Seminari de Química i Farmàcia de la Universitat de Barcelona, que pràcticament va organitzar des de zero. El 1940 va introduir-hi un servei innovador: la fotocopidora! Aviat va comptar amb el suport econòmic de les empreses del sector, que trobaven en aquesta biblioteca la informació que els era bàsica per a la feina. El 1946, amb una beca del govern americà, va passar un any als Estats Units, on va treballar a la biblioteca de ciències de la Universitat de Notre Dame, Indiana, i va tenir l'oportunitat de visitar una quarantena de biblioteques d'aquell país. El mateix 1946 va publicar *Bibliografía química*, una obra de referència útil per a professionals i estudiants de química, utilitzada durant anys. Va publicar una desena d'altres treballs. Amb el temps, aconseguí que la biblioteca de Química fos un exemple de centre de recursos ben dotat, amb una col·lecció important d'obres de referència, i amb serveis de traducció i d'obtenció de documents, impensables en cap altra biblioteca de l'Estat. Els cursos 1960-61 i 1963-64 fou professora de l'escola de Bibliotecàries. Les seves classes, en què es començava a parlar de Documentació, hi van deixar molt bon record. El 1965 li fou concedida l'*encomienda* amb llaç de l'orde d'Alfons X el Savi. El 1975, quan es va jubilar, va rebre un homenatge del Col·legi Oficial de Químics. Va continuar col·laborant amb la biblioteca fins al 1980. Malgrat tot això, Maria Serrallach no era una bibliotecària tancada en la seva biblioteca. Ultra l'assistència a nombrosos congressos professionals, eren cèlebres els seus viatges de vacances per tot el món. Maria Serrallach fou una dona activa i moderna, i una professional excel·lent.

JUNY 2003

01

02 03 04 05 06 07 08

09 10 11 12 13 14 15

16 17 18 19 20 21 22

23 24 25 26 27 28 29

30

Maria Condeminas Soler

Maria Condeminas i Soler (Barcelona, 1906 - 1993) va rebre les primeres ensenyances a les monges franceses de Barcelona. De jove es va veure afectada de tifus i de febres de Malta, i per guarir-se'n va fer una estada al Pirineu, on va gaudir de l'esport de l'esquí. Va estudiar a l'Escola de Bibliotecàries de 1930 a 1933. L'abril de 1934 ja va entrar a treballar a la Biblioteca de Catalunya, atès que el seu currículum acadèmic era excel·lent i Jordi Rubió, que a més de director de l'Escola també ho era de la Biblioteca de Catalunya, proposava per a aquesta Biblioteca les alumnes que tenien els millors expedients. Entre el juny 1942 i l'agost 1943 va estar treballant a l'arxiu de la Diputació de Barcelona, catalogant uns llibres.

Tota la seva vida laboral (tret del període esmentat abans) va estar centrada en la Secció de Reserva de la Biblioteca de Catalunya, on va treballar amb Joan Givanel, que tenia cura de la col·lecció Cervantina, i amb Pere Bohigas, conservador de la Secció de Manuscrits primer i després responsable de la Reserva general. Durant el 1948 (de maig a setembre) féu una estada a la British Library, per estudiar els incunables espanyols, on va tenir l'oportunitat de conèixer l'hispanista Henry Thomas. Des de maig de 1966 fou la responsable de la col·lecció Cervantina de la Biblioteca de Catalunya.

A la Secció de Reserva de la Biblioteca de Catalunya va entrar en contacte amb la documentació original de Jacint Verdaguer, pel qual començà a afeccionar-se, arribant-ne a ser considerada una especialista. Sobre l'obra de Verdaguer va publicar algunes aportacions originals, com els volums *Un llibre d'exorcismes editat per Jacint Verdaguer* (Cadí, 1969) i *La gènesi de "L'Atlàntida"* (Curial Edicions Catalanes, 1978), o la contribució "Entorn de "Colom", poema inacabat de Jacint Verdaguer" (en *Miscel·lània Pere Bohigas*; Abadia de Montserrat, 1982, vol. 2, p. 227-251).

Fotografia: Maria Condeminas, a la dreta, amb Joana Casals. (Arxiu administratiu de la Biblioteca de Catalunya).

JULIOL 2003

01 02 03 04 05 06
07 08 09 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27
28 29 30 31

Ma. Antonieta Cot Miralpeix

Ma. Antonieta Cot Miralpeix (Mataró, 1910 - Barcelona, 1994) va ingressar a l'Escola de Bibliotecàries el setembre de 1935. El curs 1938-1939 va treballar amb Rosa Ricart a la biblioteca de l'Escola i, acabada la guerra, va guanyar la plaça de la Biblioteca Santiago Rusiñol de Sitges on va romandre fins al 1944. Aquells van ser uns anys difícils per a les biblioteques: expurgues dràstiques, una censura estricta i la imposició d'actes dominats per la ideologia del règim. Tanmateix, Ma. Antonieta Cot va saber convertir la biblioteca de Sitges en centre cultural i lloc de reunió. La seva memòria anual revela el seu interès per captar més públic i per formar una bona col·lecció.

El 1944 va ser destinada a la Biblioteca de Catalunya i poc després a la Central de Biblioteques Populars que va dirigir des de 1969 i on es va jubilar el 1980. A mesura que les circumstàncies ho permetien, les biblioteques populars, sota la guia de la seva central, van ser focus de difusió de la cultura catalana: conferències, exposicions i, a poc a poc, llibres catalans. Justa Balló i Ma. Antonieta Cot van saber conservar, dins de les restriccions d'una etapa presidida per la grisor, l'esperit de les biblioteques de la Generalitat. Ma. Teresa Boada destaca l'aire tranquil i serè de la Ma. Antonieta, però també els seus gestos valents: en els anys seixanta va aconseguir que la Diputació organitzés classes de català a l'Escola de Bibliotecàries i a les biblioteques populars.

Al llarg de la seva vida professional, va participar en congressos nacionals i internacionals i va col·laborar en les revistes *Biblioteconomia* i *San Jorge*. El 1968 va publicar a *Serra d'or* l'article "Un cinquantenari que no ha de ser oblidat: les biblioteques populars" que deixava ben clara la vocació catalana de la institució; precisament per això la prudència recomanà que el signés Rosa Leveroni que era una persona aliena a l'Administració. Aquesta dada dóna encara més valor a la tasca que van fer les biblioteques populars i les seves bibliotecàries durant més de quaranta anys.

Fotografia: Ma. Antonieta Cot, amb Ma. Teresa Boada en primer pla, en un sopar de Santa Llúcia a inici dels anys seixanta. (Arxiu personal de Teresa Rovira).

AGOST 2003

01 02 03
04 05 06 07 08 09 10
11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31

Rosa Leveroni Valls

Rosa Leveroni Valls (Barcelona, 1910 - 1985) és coneguda com a poeta i narradora. Va estudiar a l'Escola de Bibliotecàries del 1930 al 1933, i això va ser crucial per a ella, ja que hi va conèixer Carles Riba, de qui fou deixeble també en l'àmbit literari, i amiga durant tota la vida. Allí també va tenir com a professors Ferran Soldevila, Jordi Rubió, Lluís Nicolau d'Olwer, Pere Bohigas... Amb tots va mantenir sempre molt bones relacions d'amistat.

La seva família pertanyia a la burgesia barcelonina. L'ensenyament primari l'havia seguit al col·legi Príncep d'Astúries i a les Dames Negres. Ja d'adolescent va mostrar afició literària. Del seu pas per l'Escola se'n conserven els apunts de classe (a la Biblioteca de Catalunya, que acull el seu arxiu personal), i és de remarcar que el 1933 se li va concedir una beca per a ampliar a Madrid, durant un mes, el seu treball de fi de carrera sobre literatura infantil. Quan va acabar la carrera va entrar a treballar a la biblioteca de la Universitat Autònoma de Barcelona. Va començar a estudiar la carrera de Filosofia i Lletres, fins que el desenllaç de la guerra civil va truncar aquest projecte i la va apartar de la feina.

El 1938 va publicar *Epigrames i cançons* (Gustau Gili). Després de la guerra, fou una activa promotora de la cultura catalana. El 1952 va aparèixer *Presència i record* (Óssa Menor). L'any 1981 va publicar *Poesia* (Edicions 62), amb tota la seva obra poètica. Va escriure algun conte, i també assaig literari (sobre Ausiàs March). El 1982 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Era membre de la Catalan Society i assistia als congressos de literatura catalana que es celebraven a Anglaterra; també va ser una de les primeres membres, i sòcia d'honor, de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Va morir l'agost de 1985. Amb caràcter pòstum s'ha publicat la seva correspondència amb Josep Palau i Fabre (Abadia de Montserrat, 1998) i una selecció dels seus dietaris, *Confessions i quaderns íntims* (Eliseu Climent, 1997).

Fotografia: Representació teatral a l'Escola de Bibliotecàries (1933). Rosa Leveroni, la primera a l'esquerra, amb Roser Petit. (Arxiu de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació, UB).

SETEMBRE 2003

01 02 03 04 05 06 07

08 09 10 11 12 13 14

15 16 17 18 19 20 21

22 23 24 25 26 27 28

29 30

Antònia Parés Macià

Antònia Parés Macià (Lloret de Mar, 1913 - Barcelona, 1987) era filla d'una família benestant. Des dels cinc anys va viure a Barcelona, on estudià al col·legi de la Presentació. Amant de la vida a l'aire lliure i de l'esport, a inici dels anys 1930 va participar en diversos campionats de natació de Catalunya i d'Espanya. El 1928 va estudiar a l'Escola de la Dona i l'any següent va començar la carrera de bibliotecària, que va acabar el 1933.

Aquell any mateix va guanyar la plaça de la Biblioteca Popular de Pineda de Mar. El 1935 es va casar amb Manuel J. Ruiz Esqué, farmacèutic i alcalde de Pineda entre 1936 i 1937 pel Partit Socialista Unificat. Al final de la guerra, Manuel Ruiz s'exilià a França, i poc després la seva dona creuava a peu els Pirineus amb la seva filla i el seu fill de mesos per reunir-s'hi. Posteriorment, quan el seu marit va poder emigrar a Mèxic sota l'empareda del govern mexicà, Antònia Parés va tornar a Barcelona per uns mesos, i el desembre de 1943 va embarcar cap a Mèxic amb els seus fills.

El retorn a Barcelona a final de 1946, ja separada, no va ser senzill. En exiliar-se, havia hagut de renunciar a la nacionalitat espanyola; per això li van retirar el passaport i fou empresonada uns dies. Aviat va poder tornar a exercir la professió, a la llibreria Argos, en substitucions a la Biblioteca Popular per a la Dona, a Cornellà... El 1955 va entrar a la biblioteca de l'Escola de Bibliotecàries d'on es va jubilar el 1983. En aquest lloc de treball han estat moltes les promocions de bibliotecàries que han apreciat la seva feina i el seu caràcter afable, decidit, optimista i acollidor. També en conserven bon record els seus lectors de Pineda: en celebrar-se el 75è aniversari de la biblioteca, la publicació que ho commemora reproduïx una part important del seu diari d'aquells anys, el diari on les bibliotecàries, seguint les indicacions del seu mestre Jordi Rubió i Balaguer, recollien amb cura les incidències del dia a dia. A ella li va tocar deixar constància dels episodis tristos de la guerra civil.

Fotografia: Antònia Parés, asseguda, a la biblioteca de l'Escola de Bibliotecàries, amb la secretària del centre, Paquita Carbó. (Arxiu de la família Ruiz Parés).

OCTUBRE 2003

01 02 03 04 05
06 07 08 09 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31

Maria Novell Picó

Maria Novell Picó (Figueres, 1914 - Barcelona, 1969) es va traslladar a viure a Barcelona amb la seva família quan encara era ben jove, i va ingressar a l'Escola de Bibliotecàries el 1932. El 1935 va ser designada pel Claustre del centre perquè assistís al Congrés Internacional de Biblioteques i Bibliografia celebrat a Madrid i a Barcelona. Rosa Leveroni, amb qui va coincidir un any a l'Escola, la recorda com una alumna molt intel·ligent i molt bona companya, i també un xic introvertida.

A partir de l'abril de 1936 va treballar uns anys com a bibliotecària a la Universitat de Barcelona. Simultàniament estudiava la carrera de Filosofia, de la qual es va llicenciar el 1941. Professionalment es va dedicar sobretot a l'ensenyament, i va treballar fent classes de filosofia, d'història i de literatura a l'Acadèmia Pérez Iborra i a l'escola Tècnic Eulàlia. Als anys 1926-28 havia publicat a les revistes *Sigronet*, *El noi català*, *La dona catalana* i *Arts i lletres* de Barcelona i a *Sol ixent* de Cadaqués; tanmateix, la seva dedicació literària es va concretar de manera més regular a la revista *Cavall fort*, a partir de l'any 1964, amb una sèrie d'episodis novel·lats de la història de Catalunya protagonitzats per persones humils i senzilles. Va iniciar així un gènere que posteriorment ha fet fortuna en la producció editorial destinada al públic infantil i juvenil. A *Cavall fort* va publicar també altres articles i petites peces teatrals, i va formar part del consell de redacció de la revista.

El 1966 va guanyar el Premi Folch i Torres amb la novel·la *Les presoneres de Tabriz* (La Galera, 1967), ambientada en les expedicions dels almogàvers a orient. Publicà també dues peces teatrals a la col·lecció Fem teatre: *Les orenetes* (1967) i *Perot joglar* (1968). Amb caràcter pòstum, es va publicar *Jaume el Conqueridor* (Aymà, 1973) i *Viatge per la història de Catalunya* (La Galera, 1975), la seva obra més coneguda, on es recullen la trentena de col·laboracions que va fer a *Cavall fort*.

NOVEMBRE 2003

01 02

03 04 05 06 07 08 09

10 11 12 13 14 15 16

17 18 19 20 21 22 23

24 25 26 27 28 29 30

Carme Rovira Bertran

Carme Rovira Bertran (Santiago de Cuba, 1919 - Miami, 1997) era filla de pares catalans establerts a Cuba. Als quatre o cinc anys, van tornar a Barcelona. Va fer els primers estudis a l'Escola Blanquerna, i el 1936 tenia intenció d'entrar a l'Escola de Bibliotecàries, però l'inici de la guerra civil ho va impedir. Van tornar a Cuba, i a la Universitat de l'Havana va rebre la formació bàsica en biblioteconomia (1938-1941). Va continuar la seva carrera amb un doctorat en Filosofia i Lletres (1950-1952), amb la tesi *Los epígrafes en el catálogo diccionario* (publicada a l'Havana el 1952, i a Washington el 1966 per la Unión Panamericana). La seva especialització van ser la catalogació i la classificació, matèries en què va arribar a ocupar un lloc molt destacat a nivell internacional. A Cuba va exercir de professora de biblioteconomia a la Universitat (1952-1954), i fou directora de la biblioteca de la Universitat catòlica de Santo Tomás de Villanueva (1953-1960). Va dirigir també *Cuba bibliotecològica*, revista de l'associació de bibliotecaris d'aquell país (1953-1960).

El 1960, amb l'arribada de Castro al poder, la família va passar als Estats Units. La Carme, a Washington, a l'Organización de los Estados Americanos, dins del programa de foment de biblioteques i arxius. El 1967 l'OEA li va publicar la *Lista de encabezamientos de materia para bibliotecas* (amb la col·laboració de Jorge Aguayo), la millor obra del seu gènere en espanyol. A partir d'aquesta obra es va elaborar la *Llista d'encapçalaments de matèria en català* (Institut Català de Bibliografia, 1988). El 1983 va revisar la traducció de *Reglas de catalogación angloamericanas* (OEA), i el 1984 va traduir a l'espanyol *Sears: lista de encabezamientos de materia* (Wilson). Totes aquestes eines eren bàsiques per als processos tècnics a les biblioteques en l'àmbit de l'espanyol. Carme Rovira assumí el 1978 la direcció del programa de biblioteques de l'OEA, fins a la seva jubilació, el 1989. Al cap d'uns anys, amb la salut una mica delicada, va anar a viure a Miami.

Fotografia: Carme Rovira a l'esquerre, amb Ma. Teresa Boada i Teresa Rovira. (Arxiu personal de Teresa Rovira).

DESEMBRE 2003

01 02 03 04 05 06 07
08 09 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30 31

Carme Ribé Ferré

Carme Ribé Ferré (Reus, 1920 - Barcelona, 1991) es va traslladar a Barcelona amb la seva família quan tenia nou o deu anys. L'educació que va rebre a l'Institut Escola, on va estudiar el batxillerat, li va desvetllar afeccions que conservà sempre, com l'esport i la vida a l'aire lliure. En plena guerra civil va aconseguir el rècord espanyol d'atletisme de 200 metres, que li va ser retirat acabada la guerra, perquè fins aquí arribaren les represàlies, i el 1961 va escriure un article sobre "Gimnasia y deporte" a la *Enciclopedia de la mujer*.

El 1938 va ingressar a l'Escola de Bibliotecàries quan encara estava dirigida per Jordi Rubió i Balaguer. Va exercir la professió en diverses biblioteques: a la de la companyia Hispano-Suïza, a la Biblioteca Popular d'Olesa, a la biblioteca particular de Juan Antonio Samaranch, i a la Biblioteca de Catalunya, on va treballar a la sala de lectura i als departaments de catalogació i d'adquisicions, del qual va ser responsable. Des de 1981 i fins a la seva jubilació el 1986, va ser la cap de la Biblioteca Popular de Sant Pau.

Les seves afeccions literàries la van portar a publicar la novel·la *Del dia a la nit* (Cadí, 1968), i ja de gran va estudiar Filologia Catalana. Però la seva producció escrita es va centrar sobretot en temes professionals. Va ser col·laboradora habitual de la revista *Biblioteconomia* i autora de diversos treballs bibliogràfics: *Bibliografía histórica del libro infantil en catalán* (ANABA, 1972) escrit en col·laboració amb la seva gran amiga Teresa Rovira i guardonat amb el premi nacional d'investigació de llibres infantils i juvenils; "Índex d'Ariel, revista de les arts", *Biblioteconomia* (1972); "La revista" (1915-1936) (Barcino, 1983), i *Índex de "Lo gay saber"* (Barcino, 1988), que en una primera versió va obtenir el premi Ramon d'Alòs-Moner de l'Institut d'Estudis Catalans (1969). Carme Ribé va morir l'any 1991 quan encara tenia en mans diversos projectes relacionats amb la professió. Com deia Jordi Castellanos en la seva necrològica al diari *Avui*: "Va ser una bi-bliotecària que va fer la seva feina".

© Generalitat de Catalunya
Institut Català de la Dona

© Redacció dels textos i selecció de les imatges: Assumpció Estivill, Amadeu Pons i Teresa Mañà.

Edita: Institut Català de la Dona
1a Edició: Barcelona, desembre 2002
Tiratge: 6.000 exemplars
Disseny: Mariona Garcia i Solé
Impressió: Arts Gràfiques Orient S.A.

Dipòsit legal:

Generalitat de Catalunya
Institut Català de la Dona

Viladomat 319, ent. 08029 Barcelona Tel. 93 495 16 00 Fax 93 321 61 11
icd@correu.gencat.net <http://www.gencat.net/icdona>

